ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
NIILO JÄÄSKINEN
της 17ης Σεπτεμβρίου 2015 [1]

Υπόθεση C-312/14

Banif Plus Bank Zrt.
κατά
Márton Lantos και Mártonné Lantos
[αίτηση του Ráckevei Járásbíróság (Ουγγαρία)

για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως]

«Παραδεκτό — Προστασία των επενδυτών — Σύμβαση δανείου που έχει συνομολογηθεί σε ξένο νόμισμα — Έννοια του χρηματοπιστωτικού μέσου κατά το άρθρο 4, παράγραφος 1, σημείο 17, της οδηγίας 2004/39/ΕΚ — Έννοια των επενδυτικών υπηρεσιών κατά το άρθρο 4, παράγραφος 1, σημείο 2, της οδηγίας 2004/39 — Περιστάσεις υπό τις οποίες οι πάροχοι τέτοιων υπηρεσιών υποχρεούνται να αξιολογούν την καταλληλότητα αυτών για τους πελάτες — Κύρος συμφωνιών που παραβιάζουν τις εν λόγω υποχρεώσεις — Κυρώσεις δυνάμει του άρθρου 51 της οδηγίας 2004/39»

I – **Εισαγωγή**

1. Με την παρούσα διάταξη περί παραπομπής, το Ráckevei Járásbíróság, Ουγγαρία (περιφερειακό δικαστήριο Ráckeve), ζητεί, μεταξύ άλλων, να διευκρινιστεί ποια είδη χρηματοπιστωτικών μέσων εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2004/39 [2]. Επίσης ερωτά εάν απορρέει από την ως άνω οδηγία υποχρέωση αξιολογήσεως της καταλληλότητας επενδυτικών υπηρεσιών και χρηματοπιστωτικών προϊόντων για κάθε πελάτη χωριστά. Τα εν λόγω προδικαστικά ερωτήματα υπεβλήθησαν στο Δικαστήριο στο πλαίσιο δίκης που αφορά σύμβαση δανείου σε ξένο νόμισμα, η οποία συνήφθη για τη χρηματοδότηση αγοράς αυτοκινήτου. Ωστόσο, φρονώ ότι η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως είναι απαράδεκτη, λόγω αοριστίας κατά την περιγραφή τόσο των επίμαχων πραγματικών περιστατικών όσο και του εθνικού νομικού πλαισίου.

2. Πάντως, η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως θίγει ένα δυσχερές κοινωνικοοικονομικό πρόβλημα που είναι μείζονος σημασίας σε πολλά κράτη μέλη. Δυστυχώς, η διάταξη περί παραπομπής και η κύρια δίκη δεν παρέχουν την κατάλληλη ευκαιρία για την ανάπτυξη της νομολογίας του Δικαστηρίου επί του συγκεκριμένου ζητήματος, καθόσον το πλέον ενδεδειγμένο πλαίσιο συναφώς θα ήταν εκείνο των διατάξεων του δικαίου της Ένωσης σχετικά με την προστασία των καταναλωτών, και ειδικότερα της οδηγίας 2008/48 [3], και όχι του δικαίου προστασίας των επενδυτών.

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η αγγλική.

2 — Οδηγία 2004/39/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Απριλίου 2004, για τις αγορές χρηματοπιστωτικών μέσων, για την τροποποίηση των οδηγιών 85/611/ΕΟΚ και 93/6/ΕΟΚ του Συμβουλίου και της οδηγίας 2000/12/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και για την κατάργηση της οδηγίας 93/22/ΕΟΚ του Συμβουλίου (ΕΕ L 145 σ. 1).

3 — Οδηγία 2008/48/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Απριλίου 2008, για τις συμβάσεις καταναλωτικής πίστης και την κατάργηση της οδηγίας 87/102/ΕΟΚ του Συμβουλίου (ΕΕ L 133, σ. 66). Αντιθέτως, η οδηγία 2014/17/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 4ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με τις συμβάσεις πίστωσης για καταναλωτές για ακίνητα που προορίζονται για κατοικία και την τροποποίηση των οδηγιών 2008/48/ΕΚ και 2013/36/ΕΕ και του κανονισμού (ΕΕ) 1093/2010 (ΕΕ L 60 σ. 34), η οποία περιλαμβάνει κεφάλαιο περί των δανείων σε ξένο νόμισμα, σαφώς δεν έχει εφαρμογή στην υπό κρίση υπόθεση.

II – **Νομικό πλαίσιο**

Α — *Δίκαιο της Ένωσης*

1. Οδηγία 2004/39

3. Οι αιτιολογικές σκέψεις 2 και 31 της οδηγίας 2004/39 έχουν ως εξής:

«(2) Ο αριθμός των επενδυτών που συμμετέχουν ενεργά στις χρηματοπιστωτικές αγορές αυξήθηκε τα τελευταία χρόνια και το φάσμα των υπηρεσιών και των μέσων που τους προσφέρονται διευρύνθηκε και έγινε πιο πολυσύνθετο. Ενόψει των εξελίξεων αυτών, το νομοθετικό πλαίσιο της Κοινότητας θα πρέπει να καλύψει όλο το φάσμα των δραστηριοτήτων που απευθύνονται στους επενδυτές. Για τον σκοπό αυτό, πρέπει να εξασφαλιστεί ο απαιτούμενος βαθμός εναρμόνισης που θα προσφέρει στους επενδυτές υψηλό επίπεδο προστασίας και θα επιτρέψει στις επιχειρήσεις επενδύσεων να παρέχουν τις υπηρεσίες τους σε όλη την Κοινότητα, ως ενιαία αγορά, βάσει της εποπτείας της χώρας καταγωγής. Για τους λόγους αυτούς, η οδηγία 93/22/ΕΟΚ θα πρέπει να αντικατασταθεί από νέα οδηγία.

[…]

(31) Ένας από τους στόχους της παρούσας οδηγίας είναι η προστασία των επενδυτών. Τα μέτρα προστασίας των επενδυτών θα πρέπει να είναι προσαρμοσμένα στις ιδιαιτερότητες καθεμιάς από τις διάφορες κατηγορίες επενδυτών (ιδιώτες, επαγγελματίες και αντισυμβαλλόμενοι).»

4. Το άρθρο 1 της οδηγίας 2004/39 ορίζει τα εξής:

«1. Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται στις επιχειρήσεις επενδύσεων και στις ρυθμιζόμενες αγορές.

2. Οι ακόλουθες διατάξεις εφαρμόζονται επίσης σε πιστωτικά ιδρύματα που έχουν λάβει άδεια λειτουργίας βάσει της οδηγίας 2000/12/ΕΚ, όταν τα εν λόγω ιδρύματα παρέχουν/ασκούν μία ή πλείονες επενδυτικές υπηρεσίες/δραστηριότητες:

— […]

— Το Κεφάλαιο ΙΙ του Τίτλου ΙΙ, εκτός του άρθρου 23 παράγραφος 2 δεύτερο εδάφιο

— […]».

5. Το άρθρο 4, παράγραφος 1, σημεία 2, 6, και 17, της οδηγίας 2004/39 περιέχει τους ακόλουθους ορισμούς:

«(2) “επενδυτικές υπηρεσίες και δραστηριότητες”: οποιεσδήποτε από τις υπηρεσίες και δραστηριότητες του τμήματος Α του παραρτήματος Ι οι οποίες αφορούν οποιοδήποτε από τα μέσα που απαριθμούνται στο τμήμα Γ του παραρτήματος Ι,

[…]

(6) “διενέργεια συναλλαγών για ίδιο λογαριασμό”: η διαπραγμάτευση βάσει ιδίων κεφαλαίων, η οποία οδηγεί στην ολοκλήρωση συναλλαγών σε ένα ή περισσότερα χρηματοπιστωτικά μέσα,

[…]

(17) “χρηματοπιστωτικό μέσο”: τα μέσα που προσδιορίζονται στο τμήμα Γ του παραρτήματος Ι».

6. Στο κεφάλαιο ΙΙ του τίτλου ΙΙ της οδηγίας 2004/39, και συγκεκριμένα στο τμήμα 2 που επιγράφεται «[δ]ιατάξεις για την προστασία των επενδυτών» περιλαμβάνεται το άρθρο 19, το οποίο φέρει τον τίτλο «[υ]ποχρεώσεις επαγγελματικής δεοντολογίας κατά την παροχή επενδυτικών υπηρεσιών σε πελάτες». Οι παράγραφοί του 4, 5 και 9 ορίζουν τα εξής:

«4. Όταν η επιχείρηση επενδύσεων παρέχει επενδυτικές συμβουλές ή διαχείριση χαρτοφυλακίου, οφείλει να αντλεί τις αναγκαίες πληροφορίες σχετικά με τη γνώση και την πείρα του πελάτη ή του δυνητικού πελάτη στον επενδυτικό τομέα σε σχέση με τον συγκεκριμένο τύπο προϊόντος ή υπηρεσίας, καθώς και σχετικά με τη χρηματοοικονομική κατάσταση και τους επενδυτικούς στόχους του, ώστε να μπορεί να του συστήσει τις επενδυτικές υπηρεσίες και τα χρηματοπιστωτικά μέσα που είναι κατάλληλα για την περίπτωσή του.

5. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι όταν οι επιχειρήσεις επενδύσεων παρέχουν άλλες επενδυτικές υπηρεσίες πλην των μνημονευόμενων στην παράγραφο 4, ζητούν από τον πελάτη ή το δυνητικό πελάτη να δίνει πληροφορίες σχετικά με τη γνώση και την πείρα του στον επενδυτικό τομέα σε σχέση με το συγκεκριμένο τύπο προσφερόμενου ή ζητούμενου προϊόντος ή υπηρεσίας, ώστε να μπορεί η επιχείρηση επενδύσεων να εκτιμήσει κατά πόσον η σχεδιαζόμενη επενδυτική υπηρεσία ή προϊόν είναι κατάλληλο για τον πελάτη.

Εφόσον η επιχείρηση επενδύσεων κρίνει, βάσει των πληροφοριών που έχει λάβει σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο, ότι το προϊόν ή η υπηρεσία δεν είναι κατάλληλα για τον πελάτη ή το δυνητικό πελάτη, οφείλει να τον προειδοποιήσει περί τούτου. Η προειδοποίηση αυτή μπορεί να παρέχεται σε τυποποιημένη μορφή.

Αν ο πελάτης ή ο δυνητικός πελάτης δεν παράσχει τις κατά το πρώτο εδάφιο πληροφορίες σχετικά με τη γνώση και την πείρα του, ή αν παράσχει ανεπαρκείς σχετικές πληροφορίες, η επιχείρηση επενδύσεων οφείλει να τον προειδοποιήσει ότι η απόφασή του αυτή δεν της επιτρέπει να κρίνει κατά πόσον η σκοπούμενη επενδυτική υπηρεσία ή το σκοπούμενο επενδυτικό προϊόν είναι κατάλληλα γι’ αυτόν. Η προειδοποίηση αυτή μπορεί να παρέχεται σε τυποποιημένη μορφή.

[…]

9. Όταν η επενδυτική υπηρεσία προσφέρεται ως μέρος χρηματοπιστωτικού προϊόντος που ήδη υπόκειται σε άλλες διατάξεις της κοινοτικής νομοθεσίας ή σε κοινά ευρωπαϊκά πρότυπα σχετικά με τα πιστωτικά ιδρύματα και την καταναλωτική πίστη όσον αφορά την αξιολόγηση του κινδύνου των πελατών ή/και τις απαιτήσεις περί πληροφοριών, η παροχή της εν λόγω υπηρεσίας δεν υπόκειται επιπροσθέτως στις επιβαλλόμενες με το παρόν άρθρο υποχρεώσεις.»

7. Το άρθρο 51, παράγραφος 1, της οδηγίας 2004/39 ορίζει ότι τα κράτη μέλη υποχρεούνται να εξασφαλίσουν ότι μπορούν να ληφθούν τα κατάλληλα διοικητικά μέτρα ή να επιβληθούν κατάλληλες διοικητικές κυρώσεις κατά των υπευθύνων σε περίπτωση μη συμμορφώσεως με τις διατάξεις που θεσπίζονται για την εφαρμογή της οδηγίας. Τα κράτη μέλη οφείλουν επίσης να εξασφαλίσουν ότι τα μέτρα αυτά είναι αποτελεσματικά, αναλογικά και αποτρεπτικά[4].

8. Μεταξύ των «[ε]πενδυτικών [υπηρεσιών] και [δραστηριοτήτων]» που απαριθμούνται στο τμήμα Α του παραρτήματος Ι περιλαμβάνεται η «[δ]ιαπραγμάτευση για ίδιο λογαριασμό». Μεταξύ των παρεπόμενων υπηρεσιών που απαριθμούνται στο τμήμα Β περιλαμβάνονται οι «[υ]πηρεσίες ξένου συναλλάγματος εφόσον συνδέονται με την παροχή επενδυτικών υπηρεσιών». Μεταξύ των χρηματοπιστωτικών μέσων που απαριθμούνται στο τμήμα Γ περιλαμβάνονται «[σ]υμβόλαια

4 — Προβλέπεται ότι τούτο ισχύει, με την επιφύλαξη των διαδικασιών για την ανάκληση της άδειας λειτουργίας ή του δικαιώματος των κρατών μελών να επιβάλλουν ποινικές κυρώσεις.

δικαιωμάτων προαίρεσης, συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης, συμβάσεις ανταλλαγής (swaps), προθεσμιακές συμβάσεις επιτοκίων (forward-rate agreements) και άλλες παράγωγες συμβάσεις σχετιζόμενες με κινητές αξίες, νομίσματα, επιτόκια ή αποδόσεις, ή άλλα παράγωγα μέσα, χρηματοπιστωτικούς δείκτες ή άλλα χρηματοπιστωτικά μεγέθη δεκτικά εκκαθαρίσεως με φυσική παράδοση ή με ρευστά διαθέσιμα».

2. Οδηγία 2008/48

9. Το άρθρο 1 της οδηγίας 2008/48, το οποίο επιγράφεται «Αντικείμενο», έχει ως εξής:

«Η παρούσα οδηγία έχει ως σκοπό την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών που διέπουν τις συμβάσεις πίστωσης με τους καταναλωτές.»

10. Το άρθρο 2 της οδηγίας 2008/48, το οποίο επιγράφεται «Πεδίο εφαρμογής», ορίζει τα εξής:

«1. Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται στις συμβάσεις πίστωσης.

2. Η παρούσα οδηγία δεν εφαρμόζεται στις:

[…]

(η) συμβάσεις πίστωσης, οι οποίες συνάπτονται με επενδυτικές επιχειρήσεις όπως ορίζ[ον]ται στο άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 2004/39/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Απριλίου 2004, για τις αγορές χρηματοπιστωτικών μέσων [9], ή με πιστωτικά ιδρύματα όπως ορίζ[ον]ται στο άρθρο 4 της οδηγίας 2006/48/ΕΚ, με σκοπό την παροχή της δυνατότητας στον επενδυτή να διενεργήσει συναλλαγή όσον αφορά μία ή περισσότερες από τις πράξεις που απαριθμούνται στο τμήμα Γ του παραρτήματος Ι της οδηγίας 2004/39/ΕΚ, όταν η επενδυτική επιχείρηση ή το πιστωτικό ίδρυμα που χορηγεί την πίστωση συμμετέχει στην εν λόγω συναλλαγή·

[…]».

11. Το άρθρο 3 της οδηγίας 2008/48, το οποίο επιγράφεται «Ορισμοί», προβλέπει τα εξής:

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

[…]

γ) “σύμβαση πίστωσης”: σύμβαση δυνάμει της οποίας πιστωτικός φορέας χορηγεί ή υπόσχεται να χορηγήσει σε καταναλωτή πίστωση υπό μορφή προθεσμιακής καταβολής, δανείου ή οποιασδήποτε άλλης παρόμοιας χρηματοδοτικής διευκόλυνσης, με εξαίρεση τις συμβάσεις που συνάπτονται για τη συνεχή παροχή υπηρεσιών ή για την προμήθεια αγαθών του ίδιου είδους, σύμφωνα με τις οποίες ο καταναλωτής καταβάλλει με δόσεις το τίμημα για τις εν λόγω υπηρεσίες ή αγαθά κατά τη διάρκεια της παροχής τους».

Β — *Εθνικό δίκαιο*

12. Το άρθρο 231 του Αστικού Κώδικα της Δημοκρατίας της Ουγγαρίας[5] (στο εξής: Αστικός Κώδικας) προβλέπει τα εξής:

«1. Εκτός αντίθετης συμφωνίας, οι χρηματικές οφειλές καταβάλλονται στο νόμιμο νόμισμα του τόπου εκπληρώσεως της παροχής.

2. Οφειλές σε άλλο νόμισμα ή σε χρυσό μετατρέπονται βάσει της συναλλαγματικής ισοτιμίας (αξίας) που ισχύει στον τόπο και στον χρόνο πληρωμής.»

13. Το Kúria, ως Ανώτατο Δικαστήριο της Ουγγαρίας, προέβη με την απόφαση 6/2013 PJE σε δεσμευτική ερμηνεία της εθνικής νομολογίας σχετικά με τις συμβάσεις δανείου σε ξένο νόμισμα. Δυνάμει του άρθρου 231 του Αστικού Κώδικα, το Kúria χαρακτήρισε τις συμβάσεις δανείων που συνομολογούνται σε ξένο νόμισμα ως συμβάσεις δανείου σε ξένο νόμισμα. Τόνισε ότι μολονότι από τα εν λόγω δάνεια απορρέει οφειλή σε ξένο νόμισμα, εντούτοις, σε αντίθεση προς το γνήσιο δάνειο σε ξένο νόμισμα (το οποίο περιέχει ρήτρα εκτελέσεως σε ξένο νόμισμα), στο δάνειο που έχει συνομολογηθεί σε ξένο νόμισμα, καθορίζεται μεν το νόμισμα στο οποίο πρέπει να πραγματοποιηθούν οι πληρωμές, αλλά εν τοις πράγμασι το νόμισμα στο οποίο πραγματοποιούνται οι πληρωμές είναι το φιορίνι. Κατόπιν τούτου, το Kúria έκρινε ότι, σε περιπτώσεις τέτοιων συναλλαγών, η λογιστικώς εγγεγραμμένη σε ξένο νόμισμα ταμειακή ροή είναι εικονική, ενώ η ταμειακή ροή σε ουγγρικά φιορίνια είναι πραγματική.

III – **Πραγματικά περιστατικά, διαδικασία και υποβληθέντα προδικαστικά ερωτήματα**

14. Όπως εκτίθεται στη διάταξη περί παραπομπής, στις «11 Ιουνίου 2008, η ενάγουσα, το χρηματοπιστωτικό ίδρυμα Banif Plus Bank Zrt. (στο εξής: τράπεζα), συνήψε βάσει του άρθρου 523 του νόμου IV του 1959, περί θεσπίσεως του Αστικού Κώδικα της Δημοκρατίας της Ουγγαρίας, με τον πρώτο εναγόμενο, πελάτη ουγγρικής ιθαγένειας, σύμβαση δανείου σε ξένο νόμισμα. Σκοπός της συμβάσεως δανείου ήταν ο καθορισμός των όρων χορηγήσεως χρηματικού ποσού (παροχή υπηρεσίας) και εξοφλήσεως του δανείου (αντιπαροχή). Μεταξύ των ρητρών της συμβάσεως δανείου περιλαμβάνονταν ουσιώδεις συμβατικοί όροι σχετικά με τη (λογιστικώς εγγραφόμενη) σε ξένο νόμισμα εικονική ταμειακή ροή και την πραγματική ταμειακή ροή σε φιορίνια».

15. Ακολούθως, στη διάταξη περί παραπομπής τονίζεται ότι η «τράπεζα, κατά τη χορήγηση του δανείου, υπολόγισε σε ξένο νόμισμα το ισόποσο της οφειλής σε φιορίνια, βάσει της συναλλαγματικής ισοτιμίας που ίσχυε σε προκαθορισθείσα ημερομηνία κατά το άρθρο 231 του Αστικού Κώδικα. [Στη συνέχεια,] η τράπεζα αγόρασε από τον πελάτη το εν λόγω συνάλλαγμα, (εγγεγραμμένο λογιστικώς) με έξοδα του πελάτη, εφαρμόζοντας την πραγματική συναλλαγματική ισοτιμία αγοράς συναλλάγματος που ίσχυε κατά τον χρόνο καταβολής (συναλλαγή κατ' εφαρμογή της τρέχουσας συναλλαγματικής ισοτιμίας) και του κατέβαλε το ισόποσό του σε φιορίνια. [Ακολούθως,] η τράπεζα πώλησε στον πελάτη το εγγεγραμμένο συνάλλαγμα έναντι φιορινιών, εφαρμόζοντας την πραγματική συναλλαγματική ισοτιμία πωλήσεως συναλλάγματος που ίσχυε κατά τον χρόνο αποπληρωμής του δανείου (συναλλαγή κατ' εφαρμογή μελλοντικής συναλλαγματικής ισοτιμίας, ισχύουσας κατά τον χρόνο αποπληρωμής), προκειμένου ο πελάτης να μπορέσει να αποπληρώσει σε ξένο νόμισμα την οφειλή του, η οποία είχε εγγραφεί λογιστικώς σε ξένο νόμισμα».

5 — A Magyar Köztársaság Polgári Törvénykönyvről szoló 1959. évi IV. (Ptk.).

16. Στη διάταξη περί παραπομπής επισημαίνεται ακόμη ότι, δεδομένου «ότι η σύμβαση δανείου σε ξένο νόμισμα, η οποία αποτελεί το αντικείμενο της κύριας δίκης, εμπίπτει στη χρηματαγορά (δάνειο) και, ενδεχομένως, στην κεφαλαιαγορά (συναλλαγές ισοτιμιών συναλλάγματος), εγείρονται αμφιβολίες ως προς την ερμηνεία των εννοιών του χρηματοπιστωτικού μέσου και της επενδυτικής δραστηριότητας που πραγματοποιείται μέσω χρηματοπιστωτικού μέσου».

17. Υπό τις συνθήκες αυτές, το εθνικό δικαστήριο υπέβαλε αίτηση προδικαστικής αποφάσεως επί των ακολούθων ερωτημάτων:

«(1) Πρέπει να γίνει δεκτό ότι, δυνάμει του άρθρου 4, παράγραφος 1, σημείο 2 (επενδυτικές υπηρεσίες και δραστηριότητες) και σημείο 17 (χρηματοπιστωτικό μέσο), καθώς επίσης του παραρτήματος Ι, τμήμα Γ.4 (προθεσμιακές πράξεις συναλλάγματος, παράγωγα μέσα), της [οδηγίας 2004/39], αποτελεί χρηματοπιστωτικό μέσο η προσφορά που απευθύνεται στον πελάτη για κατάρτιση πράξεως (συναλλαγματικής ισοτιμίας), η οποία, υπό τη νομική μορφή συμβάσεως δανείου σε ξένο νόμισμα συνίσταται σε αγοραπωλησία τοις μετρητοίς κατά το χρονικό σημείο της αποδεσμεύσεως των κεφαλαίων και επί προθεσμία κατά το χρονικό σημείο της αποπληρωμής, η οποία εκτελείται μέσω της μετατροπής σε φιορίνια ποσού εγγεγραμμένου λογιστικώς σε ξένο νόμισμα και εκθέτει το δάνειο του πελάτη στις διακυμάνσεις και τους κινδύνους (συναλλαγματικός κίνδυνος) της κεφαλαιαγοράς;

(2) Πρέπει να γίνει δεκτό ότι, κατά το άρθρο 4, παράγραφος 1, σημείο 6 (διενέργεια συναλλαγών για ίδιο λογαριασμό), και του παραρτήματος Ι, τμήμα Α.3 (διαπραγμάτευση για ίδιο λογαριασμό), της [οδηγίας 2004/39], συνιστά επενδυτική υπηρεσία ή δραστηριότητα η άσκηση δραστηριότητας διαπραγματεύσεως για ίδιο λογαριασμό όσον αφορά το περιγραφέν με το πρώτο ερώτημα χρηματοπιστωτικό μέσο;

(3) Οφείλει το χρηματοπιστωτικό ίδρυμα να προβεί σε έλεγχο της καταλληλότητας βάσει των απαιτήσεων του άρθρου 19, παράγραφοι 4 και 5, της [οδηγίας 2004/39], λαμβανομένου υπόψη ότι η προθεσμιακή πράξη συναλλάγματος —η οποία συνιστά επενδυτική υπηρεσία σχετική με παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα— προσεφέρθη ως μέρος χρηματοπιστωτικού προϊόντος (ήτοι, σύμβαση δανείου), καθώς επίσης ότι το παράγωγο μέσο αποτελεί σύνθετο χρηματοπιστωτικό μέσο αυτό καθεαυτό; Πρέπει να γίνει δεκτό ότι το άρθρο 19, παράγραφος 9, της [οδηγίας 2004/39] δεν έχει εφαρμογή λόγω του γεγονότος ότι οι κίνδυνοι τους οποίους αναλαμβάνει ο πελάτης σε σχέση με το δάνειο και το χρηματοπιστωτικό μέσο είναι θεμελιωδώς διαφορετικοί μεταξύ τους, και κατά συνέπεια καθίσταται απαραίτητος ο έλεγχος της καταλληλότητας, εφόσον η πράξη περιλαμβάνει χρηματοπιστωτικό μέσο;

(4) Επιφέρει η καταστρατήγηση του άρθρου 19, παράγραφοι 4 και 5, της [οδηγίας 2004/39] την ακυρότητα της συμβάσεως δανείου που συνήφθη μεταξύ της τράπεζας και του πελάτη;»

18. Γραπτές παρατηρήσεις υπέβαλαν οι εναγόμενοι της κύριας δίκης, δηλαδή ο M. Lantos και η M. Lantos, η Ουγγρική Κυβέρνηση, η Γερμανική Κυβέρνηση, η Πολωνική Κυβέρνηση, η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου και η Επιτροπή. Δεν έλαβε χώρα επ' ακροατηρίου συζήτηση.

IV – **Επί του παραδεκτού**

19. Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως είναι, κατά την άποψή μου, απαράδεκτη για τους λόγους που θα εξηγήσω.

20. Υπενθυμίζω ότι με τις πληροφορίες που περιλαμβάνονται στην αίτηση προδικαστικής αποφάσεως πρέπει, αφενός, να παρέχεται στο Δικαστήριο, στα κράτη μέλη, καθώς και σε όσους έχουν δικαίωμα να υποβάλουν παρατηρήσεις η δυνατότητα να κατανοήσουν επακριβώς τα πραγματικά περιστατικά και το νομικό πλαίσιο της υποθέσεως της κύριας δίκης, και, αφετέρου, να εκτίθενται οι λόγοι που

οδήγησαν τον εθνικό δικαστή να διερωτηθεί ως προς την ερμηνεία των σχετικών διατάξεων του δικαίου της Ένωσης και να κρίνει αναγκαία την υποβολή προδικαστικού ερωτήματος στο Δικαστήριο. Πρέπει να τονιστεί ότι η παροχή πληροφοριών με τη διάταξη περί παραπομπής δεν έχει ως σκοπό να εξασφαλίσει μόνον ότι το Δικαστήριο θα είναι σε θέση να δώσει λυσιτελή απάντηση, αλλά και ότι οι κυβερνήσεις των κρατών μελών και οι λοιποί ενδιαφερόμενοι θα έχουν την ευχέρεια να διατυπώσουν τις παρατηρήσεις τους κατά το άρθρο 23 του Οργανισμού του Δικαστηρίου [6].

21. Οι εν λόγω απαιτήσεις ως προς το περιεχόμενο της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως ορίζονται ρητώς στο άρθρο 94 του Κανονισμού Διαδικασίας, ενώ αντανακλώνται και στις Συστάσεις του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης προς τα εθνικά δικαστήρια σχετικά με την υποβολή προδικαστικών ερωτημάτων [7]. Όπως προκύπτει, ιδίως, από το σημείο 22 των εν λόγω συστάσεων, η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως πρέπει, «[π]αρά τη συνοπτική της διατύπωση, [...] να είναι πλήρης και να περιλαμβάνει όλα τα συναφή στοιχεία ώστε να παρέχει στο Δικαστήριο, καθώς και στους ενδιαφερόμενους που έχουν δικαίωμα να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους, τη δυνατότητα *κατανοήσεως* των πραγματικών περιστατικών και του κανονιστικού πλαισίου της υποθέσεως της κύριας δίκης» (η υπογράμμιση δική μου).

22. Η διάταξη περί παραπομπής αποτελεί τη βάση της διαδικασίας ενώπιον του Δικαστηρίου. Ως εκ τούτου, το αιτούν δικαστήριο οφείλει να αποσαφηνίζει, με την ίδια τη διάταξη περί παραπομπής, το πραγματικό και το κανονιστικό πλαίσιο της διαφοράς της κύριας δίκης και να επεξηγεί, τουλάχιστον, στοιχειωδώς τους λόγους για τους οποίους ζητεί την ερμηνεία των συγκεκριμένων διατάξεων του δικαίου της Ένωσης, καθώς και τη σχέση που εκτιμά ότι υφίσταται μεταξύ των διατάξεων αυτών και της εθνικής νομοθεσίας η οποία έχει εφαρμογή στη διαφορά που έχει υποβληθεί στην κρίση του [8]. Κατά τη νομολογία, τα εθνικά δικαστήρια οφείλουν να τηρούν τις απαιτήσεις σχετικά με το περιεχόμενο της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως «σχολαστικώς» [9], πράγμα που κατά την άποψή μου δεν ισχύει για τη διάταξη περί παραπομπής που εκδόθηκε στο πλαίσιο της κύριας δίκης.

23. Οι περιορισμένες πληροφορίες περί τα πραγματικά περιστατικά οι οποίες παρέχονται με τη διάταξη περί παραπομπής επαναλαμβάνονται αυτούσιες στα σημεία 14 έως 16 των παρουσών προτάσεων [10]. Αυτό σημαίνει ότι λείπουν από τη διάταξη περί παραπομπής πολλά πραγματικά στοιχεία τα οποία θα έπρεπε να είναι γνωστά, προκειμένου να μπορεί να δοθεί λυσιτελής απάντηση στα υποβληθέντα προδικαστικά ερωτήματα. Εννοώ, παραδείγματος χάριν, τους συγκεκριμένους συμβατικούς όρους ως προς τους οποίους ανέκυψε η διαφορά και μια αναλυτική περιγραφή του τι συνέβη μεταξύ των διαδίκων ώστε να καταλήξουν σε δίκη σχετικά με τα αντίστοιχα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους [11]. Η διάταξη περί παραπομπής δεν περιέχει πληροφορίες ούτε καν ως προς το ξένο νόμισμα στο οποίο συνήφθη η συμφωνία [12].

6 — Βλ. διάταξη Herrenknecht (C-366/14, EU:C:2014:2353, σκέψεις 14, 15 και 17 καθώς και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

7 — ΕΕ 2012, C 338, σ. 1.

8 — Διάταξη Talasca (C-19/14, EU:C:2014:2049, σκέψη 20 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

9 — _ Όπ.π. (σκέψη 21).

10 — Χάριν πληρότητας, επισημαίνω ότι γίνεται σύντομη μνεία των διαφορετικών απόψεων των διαδίκων επί του επίμαχου νομικού ζητήματος, περιλαμβανομένης μιας ιδιατέρως σύντομης αναφοράς στις αντίθετες απόψεις τους ως προς τη δυνατότητα εφαρμογής της οδηγίας 2004/39. Επίσης, το έγγραφο περιέχει σύνοψη ορισμένων σχετικών, κατά τα φαινόμενα, διατάξεων του ουγγρικού δικαίου, αλλά ουδέν περαιτέρω.

11 — Βάσει των παρατηρήσεων των οφειλετών, φαίνεται πως η κύρια δίκη αφορά την εξόφληση του δανείου στην τράπεζα. Ο M. Lantos είναι ο κύριος οφειλέτης, αλλά η M. Lantos ενήχθη επίσης από την τράπεζα δυνάμει εθνικών διατάξεων ως προς την εις ολόκληρον ευθύνη των συζύγων για οφειλές που αφορούν τις περιουσιακές τους σχέσεις. Στις παρατηρήσεις τους γίνεται επίσης αναφορά στους συμβατικούς όρους, ενώ υπάρχει μόνο μια σύντομη ανάλυση των επίμαχων ρητρών της συμβάσεως δανείου. Η τελευταία είναι παράρτημα των γραπτών παρατηρήσεων των οφειλετών.

12 — Καίτοι στη διάταξη περί παραπομπής δεν αναφέρεται το επίμαχο ξένο νόμισμα, από διάφορες γραπτές παρατηρήσεις συνάγεται ότι οι συμβάσεις συνήφθησαν σε ελβετικό φράγκο.

24. Η Επιτροπή σημειώνει, με τις γραπτές της παρατηρήσεις, ότι μελέτησε τη δικογραφία ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, οπότε, ως προς εκείνη, το κενό στα πραγματικά περιστατικά καλύφθηκε εν μέρει. Εντούτοις, η δικογραφία αυτή δεν διαβιβάστηκε στις κυβερνήσεις των κρατών μελών. Έπρεπε να αποφασίσουν εάν θα παρέμβουν στην παρούσα διαδικασία βάσει, αφενός, της διατάξεως περί παραπομπής και, αφετέρου, γενικών γνώσεων για τα δάνεια σε ξένο νόμισμα τα οποία χορηγούνται σε καταναλωτές.

25. Επιπροσθέτως, όπως επισήμαναν πλείονες κυβερνήσεις με τις γραπτές τους παρατηρήσεις, τα γνωστοποιηθέντα πραγματικά περιστατικά είναι, από ορισμένες απόψεις, ακατάληπτα. Κατά συνέπεια, ανακύπτει ζήτημα ως προς τη συνοχή των υποβληθέντων προδικαστικών ερωτημάτων.

26. Κατ' αρχάς, η Ουγγρική Κυβέρνηση παρατηρεί ότι το εθνικό δικαστήριο παραθέτει τις εθνικές διατάξεις επί των επενδυτικών δανείων και των συμβάσεων ανταλλαγής ξένων νομισμάτων, χωρίς να διευκρινίζει εάν η επίμαχη συμφωνία ανήκει σε μια εξ αυτών των κατηγοριών. Δεύτερον, η Γερμανική Κυβέρνηση επισημαίνει το γεγονός ότι, σύμφωνα με τη διάταξη περί παραπομπής, η σύμβαση δανείου σε ξένο νόμισμα αποτελείται από μια αγορά τοις μετρητοίς κατά την ημερομηνία συνομολογήσεως της μελλοντικής αποπληρωμής του δανείου, καθώς και από μια προθεσμιακή αγορά κατά την ημερομηνία της αποπληρωμής. Κατά την κυβέρνηση αυτή, είναι μάλλον ακατανόητο γιατί το αιτούν εθνικό δικαστήριο κρίνει ότι η υπόθεση αφορά προθεσμιακή αγορά συναλλάγματος, τη στιγμή που εξηγεί ότι έχει εφαρμογή η συναλλαγματική ισοτιμία της ημερομηνίας αποπληρωμής. Η Ουγγρική Κυβέρνηση δυσκολεύεται επίσης να αντιληφθεί εάν το εθνικό δικαστήριο απεφάνθη ότι οι συμφωνίες μεταξύ των διαδίκων συνιστούν προθεσμιακή πράξη συναλλάγματος (σε εξωχρηματιστηριακή αγορά) ή εάν απλώς σκοπός του ήταν να αναφερθεί στον νομικό ορισμό της έννοιας αυτής [13].

27. Δεύτερον, τα πραγματικά περιστατικά δεν εκτίθενται με αρκετή συνέπεια και ακρίβεια προκειμένου να καταστεί δυνατό να αποφασίσει το Δικαστήριο εάν η περιγραφόμενη στη διάταξη περί παραπομπής συναλλαγή αποτελεί «χρηματοπιστωτικό μέσο» κατά την έννοια της οδηγίας 2004/39. Όπως επισημάνθηκε στις γραπτές παρατηρήσεις της Γερμανίας και του Ηνωμένου Βασιλείου, υφίσταται ασάφεια, και σε ορισμένο βαθμό αμφισημία, ως προς το είδος της συμβάσεως που η τράπεζα συνήψε με τον οφειλέτη. Η Γερμανική Κυβέρνηση προσθέτει ότι η διάταξη περί παραπομπής ενίοτε δημιουργεί την εντύπωση ότι θα λάβει χώρα αγοραπωλησία ξένου νομίσματος, ενώ ταυτοχρόνως περιγράφεται εικονική ροή ξένου νομίσματος. Δεν είναι σαφές ποιες συμβάσεις αγοράς συναλλάγματος και ποιες ροές πληρωμών όντως πραγματοποιήθηκαν. Κατά το Ηνωμένο Βασίλειο, δεν είναι σαφές εάν η συμφωνία αποτελείται από δύο χωριστές συναλλαγές ή από μία μικτή ούτε εάν πράγματι πρόκειται για συνδυασμό μιας άμεσης και μιας προθεσμιακής συναλλαγής, και όχι για συνδυασμό δύο άμεσων συναλλαγών.

28. Εκτός αυτού, η σημασία των εθνικών διατάξεων στις οποίες αναφέρεται η διάταξη περί παραπομπής είναι ασαφής, καθώς ουδόλως εξηγείται πώς συνδέονται προς τις φερόμενες ως σχετικές διατάξεις του δικαίου της Ένωσης. Συνεπώς, η κατανόηση της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως είναι δυσχερής σε όσους δεν γνωρίζουν εις βάθος το ουγγρικό δίκαιο [14].

29. Τέλος, είναι αδύνατο, λόγω ελλείψεως επαρκών πληροφοριών στη διάταξη περί παραπομπής, να δοθεί απάντηση στο ερώτημα εάν απαιτείται η τράπεζα να εφαρμόσει το κριτήριο καταλληλότητας που προβλέπεται στο άρθρο 19, παράγραφοι 4 και 5, της οδηγίας 2004/39, ή εάν εξαιρείται από την εν λόγω υποχρέωση κατά το άρθρο 19, παράγραφος 9, της αυτής οδηγίας. Εν προκειμένω, το

13 — Προσωπικώς, δυσκολεύομαι να αντιληφθώ γιατί οι οφειλέτες χρειάζονταν δάνειο από την τράπεζα, εάν είχαν τη δυνατότητα να πωλήσουν στην τράπεζα το επίμαχο ποσό σε ελβετικό φράγκο. Στην αίτηση προδικαστικής αποφάσεως τονίζεται ότι «[στη συνέχεια,] η τράπεζα αγόρασε από τον πελάτη το εν λόγω συνάλλαγμα». Ωστόσο, η Επιτροπή επισημαίνει, βάσει της εθνικής δικογραφίας, ότι χορηγήθηκε δάνειο σε ελβετικό φράγκο, αλλά καταβλήθηκε και μπορούσε να εξοφληθεί σε ουγγρικό φιορίνι. Κατά τις παρατηρήσεις των οφειλετών, η επίμαχη συμφωνία ισοδυναμεί, τουλάχιστον μερικώς, σε μέσο επενδύσεως σε ελβετικό φράγκο.

14 — Επισημαίνω ότι στις γραπτές παρατηρήσεις της Ουγγαρίας αναλύεται το νομικό πλαίσιο διεξοδικότερα απ' ό,τι στη διάταξη περί παραπομπής, αλλά η εν λόγω κυβέρνηση θεωρεί την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως απαράδεκτη, μεταξύ άλλων, λόγω ασάφειας ως προς τη σημασία των εθνικών διατάξεων στις οποίες αναφέρεται.

Δικαστήριο καλείται να αποφανθεί εάν έχει εφαρμογή η οδηγία 2004/39 ή άλλη νομική πράξη της Ένωσης με αντικείμενο την προστασία των συμφερόντων των καταναλωτών, όπως η οδηγία 2008/48. Όπως προκύπτει από την κατωτέρω ανάλυση, φρονώ βάσει των διαθέσιμων πληροφοριών ότι η υπό κρίση διαφορά δεν αφορά την οδηγία 2004/39, παρά διέπεται από την οδηγία 2008/48. Σημειωτέον δε ότι η εθνική νομοθεσία περί μεταφοράς στο εσωτερικό δίκαιο της οδηγίας 2004/39 έχει εφαρμογή σε επενδυτικά δάνεια [15]. Ωστόσο, τα δάνεια αυτά δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2008/48 ούτε και ορίζονται ως χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες ή χρηματοπιστωτικά μέσα στην οδηγία 2004/39. Εν τέλει, φρονώ ότι το Δικαστήριο δεν έχει στη διάθεσή του επαρκείς πληροφορίες, προκειμένου να αποφανθεί επί του προδικαστικού ερωτήματος 3.

V – **Ανάλυση**

A — *Προκαταρκτικές παρατηρήσεις*

30. Για την περίπτωση που, παρά ταύτα, το Δικαστήριο κρίνει ότι τα προδικαστικά ερωτήματα είναι παραδεκτά, θα αναλύσω συνοπτικά τα νομικά ζητήματα των οποίων η επίλυση ενδέχεται, κατά την άποψή μου, να είναι σημαντική.

31. Κατ' αρχάς, εκκινώ από την παραδοχή ότι η παρούσα υπόθεση αφορά δάνειο σε ξένο νόμισμα, το οποίο χορηγήθηκε σε φυσικό πρόσωπο, και πιο συγκεκριμένα, σε καταναλωτή. Πράγματι, από τις γραπτές παρατηρήσεις των εναγομένων της κύριας δίκης συνάγεται ότι σκοπός της συμβάσεως δανείου ήταν η χρηματοδότηση της αγοράς αυτοκινήτου [16].

32. Υπενθυμίζω ότι ο γενικός εισαγγελέας N. Wahl επισήμανε στην υπόθεση Kásler και Káslerné Rábai (C-26/13, EU:C:2014:85, σημείο 1) ότι η «υπό κρίση υπόθεση άπτεται του τομέα των συμβάσεων καταναλωτικής πίστεως που συνομολογούνται σε ξένο νόμισμα. Η προσφυγή σε αυτό το είδος συμβάσεων, η οποία αποτελεί πρακτική σχετικώς συχνή σε ορισμένα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η οποία, εκ πρώτης όψεως, ενδέχεται να εμφανίζεται ελκυστική για τους δανειολήπτες λόγω του εφαρμοζόμενου επιτοκίου, το οποίο είναι χαμηλότερο του εν γένει ισχύοντος, αποδείχθηκε, κατόπιν της διεθνούς χρηματοοικονομικής κρίσεως που ενέσκηψε στα τέλη της προηγούμενης δεκαετίας, προβληματική για πολλούς ιδιώτες, λόγω της ισχυρής υποτιμήσεως ορισμένων νομισμάτων σε σχέση με το ξένο νόμισμα αναφοράς (ιδίως σε σχέση με το ελβετικό φράγκο). Συνεπεία τούτου, οι ιδιώτες αυτοί είναι αναγκασμένοι να καταβάλλουν δόσεις, στο εγχώριο νόμισμα, σημαντικά υψηλότερες εκείνων τις οποίες θα κατέβαλλαν εάν ο υπολογισμός είχε γίνει βάσει της ιστορικής συναλλαγματικής ισοτιμίας που ίσχυε κατά τον χρόνο αποδεσμεύσεως του κεφαλαίου. Τα προβλήματα που παρατηρήθηκαν ήταν τέτοια ώστε, εξ αντανακλάσεως, ο τραπεζικός τομέας ορισμένων κρατών μελών υπέστη σημαντικό πλήγμα» [17].

15 — Βλ. άρθρο 4, σημείο 6, του νόμου CXXXVIII του 2007, ο οποίος ετέθη σε ισχύ την 1η Δεκεμβρίου 2007, με τον οποίο μεταφέρθηκε στο ουγγρικό δίκαιο η οδηγία 2004/39 (a befektetési vállalkozásokról és az árutőzsdei szolgáltatókról, valamint az általuk végezhető tevékenységek szabályairól szóló 2007. évi CXXXVIII. Törvény).

16 — Στις γραπτές παρατηρήσεις των εναγομένων της κύριας δίκης αναφέρεται ότι, στις 11 Ιουνίου 2008, ο M. Lantos συνήψε σύμβαση με την τράπεζα για τη χορήγηση καταναλωτικού δανείου σε ελβετικό φράγκο, προκειμένου να χρηματοδοτήσει την απόκτηση μηχανοκίνητου οχήματος.

17 — Ο γενικός εισαγγελέας N. Wahl επισήμανε περαιτέρω (στην υποσημείωση 2 των προτάσεών του) ότι, κατά το αιτούν δικαστήριο στην υπόθεση εκείνη, οι οφειλές από δάνεια των ουγγρικών νοικοκυριών προς πιστωτικά ιδρύματα ανέρχονταν στο 32,56 % του ακαθάριστου εθνικού προϊόντος, σύμφωνα με τα στοιχεία της Magyar Nemzeti Bank (Εθνικής Τράπεζας Ουγγαρίας) για το δεύτερο εξάμηνο του 2012, ενώ τα δάνεια που χορηγήθηκαν βάσει ξένου νομίσματος, όπως το επίμαχο στην υπόθεση Kásler, αντιστοιχούσαν στο 18,54 % του ακαθάριστου εθνικού προϊόντος, ήτοι ανέρχονταν στο ποσό των 5 289 δισεκατομμυρίων ουγγρικών φιορινιών (HUF). Όσον αφορά, ειδικότερα, τα συνομολογηθέντα σε ελβετικό φράγκο δάνεια, αυτά ήταν διαδεδομένα όχι μόνο στην Ουγγαρία, αλλά και σε άλλα κράτη μέλη, όπως η Πολωνία και η Κροατία.

33. Πράγματι, ο Ούγγρος νομοθέτης αντέδρασε στην υπερχρέωση των ουγγρικών νοικοκυριών με τη θέσπιση νομοθεσίας που αποσκοπούσε κυρίως στην προστασία χρεωμένων ιδιοκτητών κατοικιών. Δυνάμει των μέτρων που ελήφθησαν, μεταξύ άλλων πρωτοβουλιών, επιτρέπεται η οριστική αποπληρωμή χρεών σε ξένο νόμισμα σε σταθερή προτιμησιακή συναλλαγματική ισοτιμία μέσω ενός υποστηριζόμενου από την κυβέρνηση συστήματος, ενώ επιβλήθηκε η αναγκαστική μετατροπή των στεγαστικών δανείων που είχαν χορηγηθεί σε ξένο νόμισμα. Επιπροσθέτως, επιβλήθηκαν περιορισμοί στη σύσταση εμπράγματης ασφάλειας επί κατοικιών, προβλέφθηκε η δυνατότητα χορηγήσεως δανείων με επιδοτούμενο επιτόκιο σε φιορίνι, και ελήφθησαν μέτρα κοινωνικής στηρίξεως οφειλετών που απειλούνται με έξωση λόγω δυσχερειών στην αποπληρωμή δανείων σε ξένο νόμισμα [18].

34. Δεύτερον, είναι χρήσιμο να υπομνησθούν οι βασικές έννοιες του δικαίου που διέπει τις χρηματικές απαιτήσεις, ήτοι η έννοια του *νομίσματος υπολογισμού της αξίας* (money of account), βάσει του οποίου ορίζεται το ύψος της χρηματικής απαιτήσεως και η έννοια του *νομίσματος πληρωμής* (money of payment), το οποίο είναι το μέσο ικανοποιήσεως της απαιτήσεως [19]. Η διαφοροποίηση του νομίσματος υπολογισμού της αξίας από το νόμισμα πληρωμής βάσει ρήτρας νομίσματος επιτρέπει στον δανειστή να μεταφέρει τον κίνδυνο υποτιμήσεως της εξωτερικής και/ή της εσωτερικής αξίας του νομίσματος πληρωμής στον οφειλέτη, ο οποίος ταυτοχρόνως δύναται να επωφεληθεί από χαμηλότερο ονομαστικό επιτόκιο. Για τον λόγο αυτό, σε ορισμένα κράτη μέλη χορηγούνται ευρέως δάνεια σε ξένο νόμισμα. Η συνομολόγηση ρήτρας νομίσματος συνεπάγεται ότι ο οφειλέτης αναλαμβάνει την υποχρέωση πληρωμής ενός μη προκαθορισμένου αλλά δυνάμενου να υπολογιστεί και να προσδιοριστεί χρηματικού ποσού. Ωστόσο, πρόκειται για χρηματική απαίτηση που μπορεί να αποσβεσθεί μέσω της πληρωμής του σχετικού χρηματικού ποσού στο νόμισμα πληρωμής [20].

35. Κατόπιν των ανωτέρω, τα επίμαχα πραγματικά περιστατικά αφορούν μάλλον δάνειο το οποίο χορηγήθηκε από την τράπεζα σε καταναλωτή και συνομολογήθηκε με νόμισμα υπολογισμού της αξίας του κεφαλαίου και των δόσεων το ελβετικό φράγκο, ενώ νόμισμα πληρωμής είναι το ουγγρικό φιορίνι.

Β — *Έννοιες του χρηματοπιστωτικού μέσου και της επενδυτικής υπηρεσίας (προδικαστικά ερωτήματα 1 και 2)*

36. Από τη διάταξη περί παραπομπής προκύπτει ότι το αιτούν δικαστήριο αποδέχεται πως οι εικονικές ροές ελβετικών φράγκων ισοδυναμούν σε χρηματοπιστωτικό μέσο, εν προκειμένω προφανώς ένα παράγωγο μέσο, όπως η προθεσμιακή πράξη συναλλάγματος μεταξύ της τράπεζας και του πελάτη, με την πρώτη να έχει ενεργήσει για ίδιο λογαριασμό, και προφανώς σε μια εξωχρηματιστηριακή αγορά [21], ή σε κάποιο παρόμοιο πλαίσιο.

37. Οφείλω να ξεκινήσω από μια διαπίστωση θεμελιώδους σημασίας. Σκοπός της οδηγίας 2004/39 είναι η προστασία των επενδυτών [22]. Επενδυτής κατά την έννοια της οδηγίας αυτής είναι κάποιος που επενδύει ή επιδιώκει να επενδύσει ίδια ή δανεισμένα κεφάλαια σε χρηματοπιστωτικό μέσο, με σκοπό να αποκομίσει έσοδα, ή τουλάχιστον να προστατεύσει την αξία των κεφαλαίων του. Από τη

18 — Βλ., μεταξύ άλλων πρωτοβουλιών, τον νόμο LXXV του Ιουνίου 2011 περί καθορισμού της ισοτιμίας που ισχύει για τον υπολογισμό της αξίας στεγαστικών δανείων σε ξένο νόμισμα και την αναγκαστική εκτέλεση επί κατοικιών, την κυβερνητική πράξη 341/2011 περί επιχορηγήσεως των επιτοκίων των στεγαστικών δανείων, καθώς και τον νόμο CLXXIII του 2013 περί της δυνατότητας επιβολής ορίου στη συναλλαγματική ισοτιμία.

19 — *Mann on the Legal Aspect of Money*, Proctor, Ch., Kleiner, C., και Mohs, Fl. (επιμέλεια), έβδομη έκδοση, Oxford University Press, Οξφόρδη 2012, σ. 127.

20 — *Mann on the Legal Aspect of Money*, σ. 104. Στο άρθρο 4, στοιχείο 28, της οδηγίας 2014/17, ορίζεται το «δάνειο σε ξένο νόμισμα» ως σύμβαση πιστώσεως όπου η πίστωση είτε εκφράζεται σε νόμισμα διαφορετικό από το νόμισμα στο οποίο ο καταναλωτής λαμβάνει το εισόδημά του ή διατηρεί τα περιουσιακά στοιχεία από τα οποία πρόκειται να εξοφληθεί η πίστωση, είτε εκφράζεται σε νόμισμα διαφορετικό από το νόμισμα του κράτους μέλους κατοικίας του καταναλωτή.

21 — Στη διάταξη περί παραπομπής γίνεται μνεία διαφόρων εθνικών διατάξων σχετικά με τις προθεσμιακές πράξεις συναλλάγματος που διενεργούνται στην εξωχρηματιστηριακή (OTC) αγορά.

22 — Βλ. αιτιολογικές σκέψεις 2 και 31 της οδηγίας 2004/39.

δικογραφία καθίσταται σαφές ότι ο πελάτης δεν σκόπευε να επενδύσει οποιοδήποτε κεφάλαιο, αλλά σκοπός του ήταν να δανειστεί από την τράπεζα το ποσό που απαιτείτο για τη χρηματοδότηση της αποκτήσεως καταναλωτικού αγαθού μακράς διάρκειας, ήτοι ενός αυτοκινήτου. Δεν έχω πειστεί, αν πράγματι αυτός είναι ο ισχυρισμός που προβάλλουν οι οφειλέτες με τις παρατηρήσεις τους, ότι πραγματοποιήθηκε επένδυση σε ελβετικό φράγκο, εκ μέρους οποιουδήποτε εκ των διαδίκων. Καίτοι δεν είναι νομικώς αποφασιστικό για την επίλυση της διαφοράς, φρονώ ότι η προστασία των επενδύσεων δυνάμει της οδηγίας 2004/39 δεν εκτείνεται, κατά τον σκοπό της, στην κάλυψη περιπτώσεων όπου καταναλωτές αντλούν χρηματοδότηση για κατανάλωση, σε αντίθεση προς τις επενδύσεις, οι οποίες, από οικονομική άποψη, συνιστούν μορφή αποταμιεύσεως.

38. Ωστόσο, φαίνεται ότι το αιτούν δικαστήριο και οι εναγόμενοι της κύριας δίκης βασίζονται στην προσέγγιση ότι υφίσταται προθεσμιακή πράξη συναλλάγματος που ισοδυναμεί με παράγωγη σύμβαση κατά την έννοια της οδηγίας 2004/39, παράρτημα Ι, τμήμα Γ, σημείο 4[23]. Κατά την άποψή μου, η προσέγγιση αυτή δεν ευσταθεί νομικώς, για τους λόγους που επεξηγώ κατωτέρω.

39. Υπενθυμίζω ότι, κατά το άρθρο 4, παράγραφος 1, σημείο 2, της οδηγίας 2004/39, ως «επενδυτικές υπηρεσίες και δραστηριότητες» νοούνται οποιεσδήποτε εκ των υπηρεσιών και δραστηριοτήτων του τμήματος Α του παραρτήματος Ι, οι οποίες αφορούν οποιοδήποτε εκ των μέσων που απαριθμούνται στο τμήμα Γ του παραρτήματος Ι. Ως «διενέργεια συναλλαγών για ίδιο λογαριασμό» νοείται, κατά το άρθρο 4, παράγραφος 1, σημείο 6, της οδηγίας 2004/39, η διαπραγμάτευση βάσει ιδίων κεφαλαίων, η οποία οδηγεί στην ολοκλήρωση συναλλαγών σε ένα ή περισσότερα χρηματοπιστωτικά μέσα. Ως «χρηματοπιστωτικά μέσα» νοούνται, κατά το άρθρο 4, παράγραφος 1, σημείο 17, τα μέσα που προσδιορίζονται στο τμήμα Γ του Παραρτήματος Ι.

40. Η επίμαχη συμφωνία (δάνειο προς καταναλωτή, το οποίο συνομολογήθηκε σε ξένο νόμισμα, ή το προθεσμιακό σκέλος της, εάν όντως είναι δυνατός ο νομικός διαχωρισμός του τελευταίου από το δάνειο) μπορεί να εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής μίας και μόνο διατάξεως της οδηγίας 2004/39, ήτοι του σημείου 4 του τμήματος Γ του παραρτήματος Ι της οδηγίας. Αυτή ορίζει ότι τα χρηματοπιστωτικά μέσα περιλαμβάνουν «[σ]υμβόλαια δικαιωμάτων προαίρεσης, συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης, συμβάσεις ανταλλαγής (swaps), προθεσμιακές συμβάσεις επιτοκίων (forward-rate agreements) *και άλλες παράγωγες συμβάσεις* σχετιζόμενες με κινητές αξίες, νομίσματα, επιτόκια ή αποδόσεις, ή άλλα παράγωγα μέσα, χρηματοπιστωτικούς δείκτες ή άλλα χρηματοπιστωτικά μεγέθη δεκτικά εκκαθαρίσεως με φυσική παράδοση ή με ρευστά διαθέσιμα» (η υπογράμμιση δική μου).

23 — Βλ. σημείο 16 ανωτέρω. Επιπροσθέτως, οι εναγόμενοι της κύριας δίκης διατείνονται ότι η συμφωνία συνιστά μικτή σύμβαση, η οποία περιλαμβάνει, αφενός, μια σύμβαση δανείου και, αφετέρου, μια προθεσμιακή πράξη συναλλάγματος, καθώς και μετακύληση του συναλλαγματικού κινδύνου, με τα τελευταία αυτά στοιχεία να αποτελούν χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες σχετικές με χρηματοπιστωτικά μέσα.

41. Κατά την άποψή μου, παρέλκει η ανάλυση του ζητήματος σε ποια συγκεκριμένη κατηγορία από εκείνες που απαριθμούνται στο σημείο 4 του τμήματος Γ του παραρτήματος Ι εμπίπτουν οι επίμαχες οικονομικές συμφωνίες. Είναι στο σύνολό τους παράγωγες συμβάσεις ή παράγωγα μέσα, και όπως επισημαίνεται στις γραπτές παρατηρήσεις της Πολωνίας, παράγωγα μέσα είναι αυτά που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την αντιστάθμιση κινδύνων ή για κερδοσκοπικούς σκοπούς, δεδομένο ότι *μια μελλοντική τιμή, ένα μελλοντικό επιτόκιο ή η μελλοντική αξία* του υποκείμενου περιουσιακού στοιχείου έχει *καθοριστεί εκ των προτέρων*[24].

42. Τούτο υποδηλώνει το ενδεχόμενο η πραγματική τιμή, το πραγματικό επιτόκιο ή η πραγματική αξία του υποκείμενου περιουσιακού στοιχείου να αποκλίνουν από τα συνομολογηθέντα μελλοντικά. Περαιτέρω, από την ιδιότητα αυτή απορρέει μια ανεξάρτητη οικονομική αξία του παράγωγου μέσου, η οποία διαφέρει από αυτή μιας συμβάσεως που απλώς πρέπει να εκτελεστεί σε μελλοντική ημερομηνία και στην πραγματική του αξία την ημέρα ολοκληρώσεως συναλλαγής που αφορά το υποκείμενο περιουσιακό στοιχείο[25].

43. Κατά τις νομισματικές ρήτρες που περιλαμβάνονται στη σύμβαση δανείου η οποία αποτελεί αντικείμενο της κύριας δίκης, οποιαδήποτε εκπλήρωση χρηματικών απαιτήσεων σε ελβετικό φράγκο έπρεπε να πραγματοποιείται σε ουγγρικό φιορίνι στην ισχύουσα κατά τον χρόνο αποπληρωμής του δανείου ή πληρωμής των δόσεών του ισοτιμία. Δεδομένης της συνδέσεως αυτής προς την πραγματική αξία του ελβετικού φράγκου, η συμφωνία δεν δύναται να έχει τον χαρακτήρα προθεσμιακής συμβάσεως. Τούτο προκύπτει εκ του ότι η υποτιθέμενη προθεσμιακή σύμβαση που αποτελεί τμήμα της συμφωνίας δεν έχει οποιαδήποτε διαφορετική νομική ή οικονομική αξία έναντι της δανειακής συμβάσεως αυτής καθ' εαυτήν[26]. Όπως ορθώς επισημαίνει η Γερμανία, επί της ουσίας αυτή απαιτεί την εξόφληση στο εθνικό νόμισμα ενός χρέους σε ξένο νόμισμα, αλλά στην τρέχουσα ισοτιμία κατά την ημερομηνία πληρωμής, με αποτέλεσμα να μην έχει οποιαδήποτε ουσιώδη διαφορά από μια τυπική σύμβαση δανείου σε ξένο νόμισμα.

44. Πράγματι, φαίνεται ότι η φερόμενη ως προθεσμιακή σύμβαση είναι απλώς ένας περίπλοκος μηχανισμός διατυπώσεως μιας ρήτρας περί ξένου νομίσματος η οποία ισχύει για το δάνειο και μετακυλύει τον συναλλαγματικό κίνδυνο, όσον αφορά ενδεχόμενη υποτίμηση του εθνικού νομίσματος, από τον δανειστή στον οφειλέτη[27].

24 — Όπως παρατηρεί η Γερμανία, καίτοι δεν υφίσταται ενιαίος νομικά δεσμευτικός ορισμός των παράγωγων μέσων κατά το δίκαιο της Ένωσης, εντούτοις σε πολλές νομικές πράξεις της Ένωσης υπάρχει αναφορά στη συγκεκριμένη έννοια. Στη χρηματοοικονομική και στην οικονομική βιβλιογραφία υπάρχουν πολλοί ορισμοί. Παραδείγματος χάριν, σύμφωνα με τους ορισμούς που γίνονται δεκτοί από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, υπάρχουν «δύο ευρείες κατηγορίες παράγωγων χρηματοπιστωτικών μέσων. Στην παράγωγη σύμβαση, που δεν περιέχει αιρέσεις, δύο συμβαλλόμενοι συνομολογούν την ανταλλαγή ορισμένης ποσότητας ενός υποκείμενου στοιχείου (πράγματος ή χρηματοπιστωτικού μέσου) σε συμφωνημένη τιμή (τιμή ασκήσεως) σε συγκεκριμένη ημερομηνία. Στο συμβόλαιο δικαιωμάτων προαιρέσεως, ο πωλητής μεταβιβάζει στον αγοραστή το δικαίωμα να αγοράσει ή να πωλήσει, (αναλόγως του εάν το συμβόλαιο δικαιώματων προαιρέσεως παρέχει δικαίωμα αγοράς [call] ή πωλήσεως [put]) ορισμένο υποκείμενο στοιχείο στην τιμή ασκήσεως σε συγκεκριμένη ημερομηνία ή πριν από αυτή. Σε αντίθεση προς τις ομολογίες χρέους, από τα παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα δεν προκύπτει επενδυτικό εισόδημα· ούτε καταβάλλονται κεφάλαια που πρέπει να επιστραφούν». Βλ. παράγραφο FD3, *Financial Derivatives. A Supplement to the fifth edition (1993) of the Balance of Payments Manual*, Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, 2000. Η πρόσβαση σε αυτό είναι δυνατή μέσω του συνδέσμου http://www.imf.org/external/pubs/ft/fd/2000/finder.pdf.

25 — Εάν ο Α χορηγήσει στον Β δάνειο 100 000 ευρώ (νόμισμα υπολογισμού της αξίας) καταβλητέα σε δολάρια ΗΠΑ (νόμισμα πληρωμής) στην ισχύουσα την ημέρα της πληρωμής ισοτιμία, ο Β πρέπει να καταβάλει 100 000 δολάρια ΗΠΑ, εάν η ισοτιμία την ημερομηνία αυτή είναι 1 δολάριο ΗΠΑ/ευρώ, αλλά 120 000 δολάρια ΗΠΑ, εάν η ισοτιμία κυμαίνεται στο 1,2 δολάρια ΗΠΑ/ευρώ. Εάν ο Α και ο Β συνομολογήσουν στη σύμβαση δανείου ότι η ισοτιμία που θα ισχύσει για την εξόφληση θα είναι 1,2 δολάρια ΗΠΑ/ευρώ, ανεξαρτήτως της πραγματικής ισοτιμίας που θα ισχύει την ημερομηνία αυτή, πράγμα που νομικώς ισοδυναμεί σε προθεσμιακή πράξη συναλλάγματος, η ρήτρα περί προθεσμιακής πράξεως συναλλάγματος έχει την ημέρα εξοφλήσεως αξία μηδέν δολλαρίων, εάν η πραγματική ισοτιμία είναι 1,2 δολάρια ΗΠΑ/ευρώ (επειδή 100 000 ευρώ ισούνται προς 120 000 δολάρια ΗΠΑ). Ωστόσο, εάν η ισοτομία την ημερομηνία αυτή είναι 1 δολλάριο ΗΠΑ/ευρώ, το περί προθεσμιακής πράξεως συναλλάγματος τμήμα της συμφωνίας έχει χωριστή αξία ευρώ/δολάρια ΗΠΑ 20 000, αφού ο δανειστής λαμβάνει επιπλέον του κεφαλαίου των 100 000 ευρώ (τα οποία ισούνται προς 100 000 δολάρια πληρωτέα από τον οφειλέτη) επίσης 20 000 δολάρια ΗΠΑ (τα οποία ισούνται προς το ίδιο ποσό σε ευρώ) τα οποία αντιστοιχούν στη διαφορά μεταξύ της καθορισθείσας ισοτιμίας και της πραγματικής ισοτιμίας.

26 — Υπό την προϋπόθεση ότι δεν υφίσταται κανείς περιορισμός, όσον αφορά την κυκλοφορία των κεφαλαίων, ούτε νομισματικοί έλεγχοι.

27 — Πάντως, δεν αντισταθμίζει τον κίνδυνο που φέρει ο δανειστής, όσον αφορά την υποτίμηση του οικείου ξένου νομίσματος έναντι του εθνικού νομίσματος.

45. Ως προς το προδικαστικό ερώτημα 2, υπενθυμίζω ότι, κατά το άρθρο 4, παράγραφος 1, σημείο 2, της οδηγίας 2004/39, ως «επενδυτικές υπηρεσίες και δραστηριότητες» νοούνται οποιεσδήποτε εκ των υπηρεσιών και δραστηριοτήτων του τμήματος Α του παραρτήματος Ι, οι οποίες αφορούν οποιοδήποτε εκ των μέσων που απαριθμούνται στο τμήμα Γ του παραρτήματος Ι. Επομένως, καθώς, για τους προαναφερθέντες λόγους, δεν υφίσταται κανένα χρηματοπιστωτικό μέσο κατά την έννοια του τμήματος Γ του παραρτήματος Ι της οδηγίας 2004/39, αποκλείεται επίσης η δυνατότητα εφαρμογής του τμήματος Α του εν λόγω παραρτήματος. Συνεπώς, η οδηγία δεν τυγχάνει εφαρμογής γενικώς.

46. Έτσι, εάν υποτεθεί ότι τα προδικαστικά ερωτήματα 1 και 2 χρήζουν όντως απαντήσεως, καταλήγω ότι πρέπει να δοθεί σε αυτά η απάντηση ότι δάνειο που έχει υπολογιστεί σε ξένο νόμισμα αλλά έχει καταβληθεί και είναι πληρωτέο στο εθνικό νόμισμα βάσει της πραγματικής ισοτιμίας την ημέρα της πληρωμής δεν είναι αυτό καθ' εαυτό ούτε εμπεριέχει χρηματοπιστωτικό μέσο ή χρηματοπιστωτική υπηρεσία κατά την έννοια της οδηγίας 2004/39, με αποτέλεσμα η οδηγία να μην μπορεί να εφαρμοστεί στη συμφωνία.

Γ — *Ερμηνεία του άρθρου 19, παράγραφος 9, της οδηγίας 2004/39 (προδικαστικό ερώτημα 3)*

47. Το προδικαστικό ερώτημα 3 αφορά την ύπαρξη υποχρεώσεως του χρηματοπιστωτικού ιδρύματος να προβεί στον έλεγχο καταλληλότητας που απαιτείται κατά το άρθρο 19, παράγραφοι 4 και 5, της οδηγίας 2004/39. Αυτή, κατά το προδικαστικό ερώτημα, θα ήταν η λογική συνέπεια στην περίπτωση όπου χρηματοπιστωτικό μέσο είχε προσφερθεί ως μέρος άλλου χρηματοπιστωτικού προϊόντος (ήτοι συμβάσεως δανείου). Όπως ήδη εξήγησα, θεωρώ ότι ο εν λόγω χαρακτηρισμός της συμφωνίας είναι νομικά εσφαλμένος και ότι, κατόπιν τούτου, η οδηγία δεν έχει εφαρμογή στην υπόθεση της κύριας δίκης.

48. Το εθνικό δικαστήριο ερωτά επιπλέον κατά πόσον τυγχάνει εφαρμογής το άρθρο 19, παράγραφος 9, της οδηγίας 2004/39. Κατά το άρθρο 19, παράγραφος 9, της οδηγίας 2004/39, εάν οι επενδυτικές υπηρεσίες «ήδη [υπόκεινται] σε άλλες διατάξεις της κοινοτικής νομοθεσίας ή σε κοινά ευρωπαϊκά πρότυπα» στους οικείους τομείς, τότε οι υποχρεώσεις δυνάμει του άρθρου 19 δεν ισχύουν. Κατά το προδικαστικό ερώτημα 3, οι κίνδυνοι που αναλαμβάνει ο πελάτης, όσον αφορά το δάνειο και το χρηματοπιστωτικό μέσο, είναι θεμελιωδώς διαφορετικοί, οπότε είναι απολύτως αναγκαίος ο έλεγχος καταλληλότητας, εφόσον η συναλλαγή περιλαμβάνει παράγωγο μέσο. Εδώ και πάλι το προδικαστικό ερώτημα εκκινεί από την προαναφερθείσα παραδοχή σχετικά με την ύπαρξη χρηματοπιστωτικού μέσου, την οποία δεν συμμερίζομαι.

49. Ως εκ τούτου, παρέλκει η απόφανση του Δικαστηρίου επί του προκαταρκτικού αυτού ζητήματος. Μολαταύτα, για την περίπτωση που η άποψή μου δεν γίνει δεκτή, θα προβώ στις εξής παρατηρήσεις.

50. Το Δικαστήριο έκρινε με την απόφαση Genil 48 και Comercial Hostelera de Grandes Vinos (C-604/11, EU:C:2013:344, σκέψη 48) ότι «[…] το άρθρο 19, παράγραφος 9, της οδηγίας 2004/39 έχει την έννοια ότι, *αφενός*, επενδυτική υπηρεσία προσφέρεται ως μέρος χρηματοπιστωτικού προϊόντος μόνο εφόσον αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα του εν λόγω προϊόντος κατά τον χρόνο που το προϊόν αυτό προσφέρεται στον πελάτη και, *αφετέρου*, οι διατάξεις της νομοθεσίας της Ένωσης και τα κοινά ευρωπαϊκά πρότυπα όπου παραπέμπει η διάταξη αυτή πρέπει να καθιστούν δυνατή την αξιολόγηση των κινδύνων των πελατών και/ή να περιλαμβάνουν απαιτήσεις όσον αφορά την ενημέρωση, καλύπτουσες και την επενδυτική υπηρεσία που αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα του επίμαχου χρηματοπιστωτικού προϊόντος, ώστε η υπηρεσία αυτή να μην υπόκειται πλέον στις υποχρεώσεις του εν λόγω άρθρου 19» (η υπογράμμιση δική μου).

51. Αμφότερες οι προϋποθέσεις πληρούνται στην υπό κρίση υπόθεση. *Κατ' αρχάς*, η φερόμενη ως προθεσμιακή πράξη συναλλάγματος αποτελούσε αναπόσπαστο μέρος της συμβάσεως δανείου κατά τον χρόνο που αυτό χορηγήθηκε στον πελάτη. Τονίζω ότι σκοπός του δανείου ήταν η χρηματοδότηση της αποκτήσεως ενός αυτοκινήτου, γεγονός που δικαιολογεί τον χαρακτηρισμό του ως συμβάσεως καταναλωτικής πίστεως. Επομένως, παρέλκει η εξέταση του ζητήματος εάν τα δάνεια που χορηγούνται για επενδύσεις σε χρηματοπιστωτικά μέσα εμπίπτουν αυτά καθ' εαυτά ή αναλογικώς στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2004/39.

52. *Δεύτερον*, η οδηγία 2008/48 για τις συμβάσεις καταναλωτικής πίστεως θεσπίζει υποχρεώσεις παροχής πληροφοριών σχετικά με δανειακές συμβάσεις όπως οι επίμαχες εν προκειμένω[28]. Επομένως, τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα υποχρεούνται να παρέχουν πληροφορίες όσον αφορά δάνεια από τα οποία απορρέουν υποχρεώσεις σε ξένο νόμισμα ή συναλλαγές με τους πελάτες, και να αξιολογούν την πιστοληπτική τους ικανότητα.

53. Για τους λόγους αυτούς, η ορθή απάντηση στο προδικαστικό ερώτημα 3 θα ήταν ότι, κατά το άρθρο 19, παράγραφος 9, της οδηγίας 2004/39, η διεξαγωγή ελέγχου καταλληλότητας δυνάμει του άρθρου αυτού δεν απαιτείται υπό τέτοιες περιστάσεις όπως αυτές της υποθέσεως της κύριας δίκης.

Δ — *Αστικού δικαίου κυρώσεις για παραβάσεις των διατάξεων της οδηγίας 2004/39 (προδικαστικό ερώτημα 4)*

54. Το αιτούν δικαστήριο ερωτά με το προδικαστικό ερώτημα 4 εάν τυχόν παράβαση του άρθρου 19, παράγραφοι 4 και 5, της οδηγίας θα επέφερε ακύρωση της συμβάσεως δανείου μεταξύ της τράπεζας και του πελάτη.

55. Το άρθρο 51, παράγραφος 1, της οδηγίας 2004/39 προβλέπει την επιβολή διοικητικών κυρώσεων κατά του υπεύθυνου, σε περίπτωση μη συμμορφώσεως με τις διατάξεις που θεσπίζονται για την εφαρμογή της οδηγίας. Ωστόσο, η οδηγία 2004/39 δεν επιβάλλει στα κράτη μέλη την υποχρέωση να προβλέπουν κυρώσεις αστικού δικαίου.

56. Όπως τόνισε το Δικαστήριο με την απόφαση Genil 48 και Comercial Hostelera de Grandes Vinos (C-604/11, EU:C:2013:344, σκέψη 57), «το άρθρο 51 της οδηγίας 2004/39 [...] δεν ορίζει ούτε ότι τα κράτη μέλη οφείλουν να προβλέπουν τις απορρέουσες από τη σύμβαση συνέπειες σε περίπτωση συνάψεως συμβάσεων κατά παράβαση των υποχρεώσεων εκ των διατάξεων του εθνικού δικαίου με τις οποίες μεταφέρεται στην εσωτερική έννομη τάξη το άρθρο 19, παράγραφοι 4 και 5, της οδηγίας 2004/39 ούτε ποιες μπορούν να είναι οι συνέπειες αυτές. Ελλείψει συναφούς νομοθεσίας της Ένωσης, εναπόκειται στην εσωτερική έννομη τάξη κάθε κράτους μέλους να ρυθμίσει τις απορρέουσες από τη σύμβαση συνέπειες εξαιτίας της μη συμμορφώσεως προς τις υποχρεώσεις αυτές, υπό την επιφύλαξη της τηρήσεως των αρχών της ισοδυναμίας και της αποτελεσματικότητας».

57. Επομένως, η απάντηση στο προδικαστικό ερώτημα 4 θα ήταν ότι εναπόκειται στην εσωτερική έννομη τάξη κάθε κράτους μέλους να ρυθμίσει τις απορρέουσες από τη σύμβαση συνέπειες εξαιτίας της μη συμμορφώσεως επενδυτικής επιχειρήσεως προς τις υποχρεώσεις περί αξιολογήσεως οι οποίες θεσπίζονται στο άρθρο 19, παράγραφοι 4 και 5, της οδηγίας 2004/39, υπό την επιφύλαξη της τηρήσεως των αρχών της ισοδυναμίας και της αποτελεσματικότητας.

28 — Το άρθρο 4 της οδηγίας 2008/48 θεσπίζει εκτενείς υποχρεώσεις σχετικά με τις διαφημίσεις. Τα άρθρα 5 και 6 προβλέπουν υποχρεώσεις σχετικά με τις πληροφορίες που πρέπει να παρέχονται στον καταναλωτή πριν από τη σύναψη συμβάσεως πιστώσεως. Οι πληροφορίες αυτές περιλαμβάνουν ιδίως: τους όρους που διέπουν την εφαρμογή του χρεωστικού επιτοκίου (άρθρο 5, παράγραφος 1, στοιχείο στ')· την υποχρέωση επιλογής συμπληρωματικής υπηρεσίας για την έγκριση πιστώσεως ή για τη χορήγησή της υπό τους όρους που διαφημίζονται (άρθρο 5, παράγραφος 1, στοιχείο ια'). Τέλος, κατά το άρθρο 8, απαιτείται οι δανειστές να αξιολογούν την πιστοληπτική ικανότητα των καταναλωτών πριν από τη σύναψη συμβάσεων με αυτούς.

58. Ανεξαρτήτως των παρατηρήσεων που επικουρικώς και μόνο διατύπωσα ανωτέρω, η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως πρέπει, κατά την άποψή μου, να κηρυχθεί απαράδεκτη.

VI – **Πρόταση**

59. Για τους λόγους αυτούς, προτείνω στο Δικαστήριο να κηρύξει απαράδεκτη την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, την οποία υπέβαλε το Ráckevei Járásbíróság στην υπόθεση C-312/14.